

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema
VERANDERING

**Ik wilde anderen niet
lastigvallen met mijn problemen**

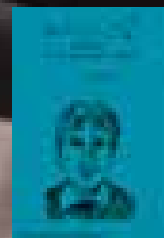
VERDER IN DIT NUMMER

- Stel je voor dat het je broer is
- Jezelf zijn

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,20
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Illustratie Eigenheimer

Veranders

In de film Alice in Wonderland vraagt de rups aan Alice: ‘Who are you?’ Zij antwoordt: ‘I hardly know, sir! I’ve changed so many times since this morning, you see...’ Voor mij is die uitspraak letterlijk een lijfspreuk, eentje waar ik dagelijks aan herinnerd word. Iedereen weet wat een verandering is, dat is simpel genoeg. Toch hebben we de meeste veranderingen niet door. Dit kan komen omdat ze te klein zijn, gebeuren over een lange periode of omdat ze ons niet meteen aangaan. Gelukkig is het niet belangrijk om alle veranderingen bij te houden, dat zou iedereen gek of “mad” maken. Soms is het verwarrend, stressvol of tegenstrijdig om veranderingen te merken, helemaal als ze niet passen in het plaatje wat we van de wereld hebben. En wanneer anderen een afwijkend plaatje hebben, kan het nog onbegrijpelijker worden. Leven we dan nog wel in dezelfde wereld? Door technologische innovaties horen we veel ongezouten meningen over veranderingen van mensen die juist niet of te veel willen veranderen en lopen emoties hoog op. Alice leert ons dan om bij elke verandering respectvol te blijven en naar elkaar te blijven luisteren, zelfs als er niks van lijkt te kloppen. Bloemen kunnen zingen, katten kunnen grijnzen, geliefden sterven, leiders leiden niet en door een echtscheiding kun je ineens op straat staan. Hoe raar de wereld om je heen ook wordt, zolang we elkaar laten bestaan is er ruimte genoeg in dit wonderlijke land.

Karel Lucidore

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,20. Daarvan is €0,90 voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

REDACTIE
Wietske Aupers
Jan Jaap Harmens
Karel Lucidore
Hannie Poletiek
Yvonne Vast

VORMGEVING
Dionne Hagedoorn

GASTFOTOGRAAF
Syste Jansma

FOTOGRAFEN
Kevin Bekkering
Marinus Hillenga
Edwin Spoelstra

VASTE COLUMNISTEN
Dick Bijmolt
Jaap Krol
Saffira Rijkee
Lydia Tuijnman

FOTOGRAFIE COVER
Judith Lechner

STRIP
Robby Bakker

ILLUSTRATIES
Robby Bakker
Naomi Kooijmans

DRUK
Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN
Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK
Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers en dichters uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS
Jarieck Manning Eddy Posthumus
De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE
Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE
WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL381NGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

ISSN
2405-769X

Spin
Link

WerkPro

INHOUDSOPGAVE

STEL JE VOOR DAT HET JE BROER IS

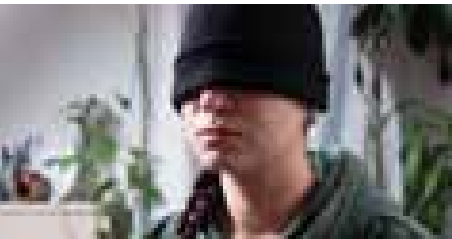
Wethouder Inge Jongman-Mollema (55 jaar), van de ChristenUnie in Groningen, heeft sinds 2019 Beschermd Wonen en Opvang in haar portefeuille. In dit interview belichten we ontwikkelingen die naar voren komen uit de Monitor Dakloosheid Groningen. De getallen laten zien dat er een groeiend aantal daklozen in Groningen en omgeving is.

4

10

LEVEN NA HET RENNEN

Nora (29) zag zich twee keer in haar leven genoodzaakt om op straat te leven. ‘Ik wilde anderen niet lastigvallen met mijn problemen.’ Zowel in haar Duitse geboorteplaats Hannover, waar ze opgroeide in het huis van haar moeder, als in Groningen, verbleef ze ruim een half jaar buiten. Inmiddels heeft ze met een urgentieverklaring een woning voor haarzelf gevonden.

JEZELF WORDEN

“Nieuwe kleding, nieuwe ik”, wordt er weleens gezegd. Allemaal zijn we opzoek naar wie “ikzelf” eigenlijk is. Marius Meijer (29) en Nikki Menses (29) zijn gendergrenzen over gereisd om te vinden wie ze zijn. Beiden zijn trans, Marius een man en Nikki een vrouw. Beiden zijn ze tevreden over wie ze nu zijn.

20

Marieke Werkman

Gekkenwerk

Oet Kloosterholt

Koken met een missie

Kunst op straat

Stop de tijd

Businessclub

Strip

6

7

8

9

14

15

16

17

Hersenkraker

Recht en krom

Jaap Krol

Horoscoop

Straatklinkers

Opvanginstellingen

Straatkanjer

17

18

19

24

25

27

28

Stel je voor dat het je broer is

Tekst en fotografie **Judith Lechner**

Wethouder Inge Jongman-Mollema (55 jaar), van de ChristenUnie in Groningen, heeft sinds 2019 Beschermd Wonen en Opvang in haar portefeuille. In dit interview belichten we ontwikkelingen die naar voren komen uit de Monitor Dakloosheid Groningen. De getallen laten zien dat er een groeiend aantal daklozen in Groningen en omgeving is. Hoe kijkt de wethouder hiernaar en wat vindt ze belangrijk in de aanpak?

Inge Jongman toont zich oprecht begaan met de mensen die op straat leven: ‘Ik gun iedereen een huis en een thuis.’ Ze opent het gesprek door te benoemen dat ieder mens uniek is en elk verhaal anders. De redenen van dakloosheid zijn divers. Soms zijn het moeilijke persoonlijke omstandigheden, soms “vallen mensen uit de asielketen” en soms gaat het om zwaardere psychische problematiek. Een groeiende nieuwe groep zijn de arbeidsmigranten.

Wij (alle partners) proberen met alles wat we aan kennis in huis hebben, Omdat de groep zo verschillend is, moet je mensen ook op verschillende manieren benaderen. Het woord trots neemt de wethouder liever niet in de mond, maar ze is blij met de betrokken organisaties in de stad. Ze noemt Wender, Limor, het Leger des Heils, Terwille, VNN, WerkPro, maar ook de GGD, WIJ en hun eigen burgerzaken en inkomensdienstverlening. ‘Dat is een indrukwekkend rijtje en deze partijen weten elkaar heel goed te vinden’.

Coronajaren een leerproces

Inge Jongman is inmiddels vijf jaar wethouder. We vragen haar wat er in die jaren verbeterd is. Ze antwoordt dat dit de kwaliteit van de opvang is. ‘Waar mensen vroeger op slaapzalen verbleven, hebben we hier de kwaliteit toe laten nemen.’ Dit is gebeurd tijdens corona. ‘Als je de hele dag met van alles en nog wat tegelijk bezig bent, kom je niet tot rust. Dan maak je soms gekke keuzes. Als mensen uit de overlevingsmodus komen, hebben ze weer ruimte om te denken: wat wil ik nou echt?’

Ook mooi vindt Inge Jongman dat in Groningen de winternoodopvang weersonafhankelijk is gemaakt. Vroeger was de gevoelstemperatuur bepalend of de winternoodopvang openging. ‘Zo van: het voelt nu als -2. Dat was altijd heel arbitrair. Dus daar zijn we nu wat in

opgeschoven.’ De winternoodopvang is open van 1 december 2024 tot en met 30 april 2025. Na een intake kan men er gebruik van maken. Er is deze winter een nieuw onderkomen aan de Sontweg. Alle mensen die op straat slapen zijn hierover geïnformeerd.

Skaeve Huse

‘Er zijn nu mensen in de dagopvang die best zouden kunnen uitstromen maar voor wie geen huis beschikbaar is. De uitdaging voor de gemeente is om voldoende woonplekken te creëren, zeker omdat het aantal daklozen toeneemt en er woningnood is. Er is heel veel overleg nodig om te zorgen voor woonruimte waarin de corporaties een taak hebben deze te vervullen, en dat doen ze met verve.’ De gemeente werkt aan “eerst een huis”, maar ontwikkelt ook een nieuw woonconcept, genaamd Skaeve Huse. In andere gemeentes wordt dit ook wel paradijsvogelwoning genoemd. Het concept komt uit Denemarken. De gemeente bouwt tien eenpersoonsunits waar men onconventioneel kan wonen. ‘In dat huisje mag jij wonen zoals jij dat wilt en tot rust komen. Dat willen we graag voor deze doelgroep. Je krijgt wat begeleiding en er woont een beheerder op het terrein. Maar het idee is: het is jôuw plek want daar heeft immers ieder mens behoefte aan.’

Wonen zoals jij dat wilt

Geschaad vertrouwen

De grootste zorg van de wethouder zit bij de groep die met niets en niemand te maken wil hebben. De mensen die echt altijd in een tent slapen. Daar is iets in die levens gebeurd waardoor ze niemand meer toelaten. Deze groep is het vrouwen in de samenleving kwijt. En het is ingewikkeld om deze mensen te helpen. Het vertrouwen is geschaad door omstandigheden en wellicht ook door de hulpverlening zelf. ‘Daarvan denk ik: hoe krijg je die weer terug? Want je gunt niemand dat je op die manier leeft.’ Af en toe biedt de gemeente dan extra outdoor slaapzakken aan die heel goed zijn. ‘Het einddoel is om iedereen een thuis te kunnen bieden, maar door toename van schrijnende situaties is dat lastig.’

Kijk even voorbij wat je ziet

Medewerkers van De Riepe merken dat daklozen of straatverkopers vaak slecht bejegend worden. Hoe kijkt de wethouder hiernaar en wat wil ze ons als burgers meegeven? ‘Inwoners, kijk even voorbij wat je ziet. Denk even na. Stel dat het je zoon zou zijn die daar zit of loopt. Of je vader waar het om wat voor reden dan ook minder of heel erg slecht mee gaat. Wat als dat zo zou zijn? Of je zus? Zou je dan nog dat roepen wat je nu roept? Dat is wat ik altijd zeg.’ Tegelijk wil ze erbij zeggen dat er een grens aan barmhartigheid is. Soms moet je de strenge ouder zijn die zegt: het houdt wel een keer op met wat jij laat zien aan gedrag. Maar wel vanuit de benadering dat er vaak een menselijk drama achter het probleem schuilgaat.

Wat ze hierbij ook ter overweging mee wil geven is het volgende: daklozen die ze sprak, drukten haar op het hart dat ze nooit moet vergeten dat de lijn heel dun is. ‘Dat een mens zomaar aan de andere kant van die lijn kan komen te staan, dat de teloorgang zich manifesteert en je je huis kwijtraakt. Denk daar dus ook aan als je een dakloze ziet: jou kan het ook overkomen.’ ♦

Vooruitblik - in Utrecht onderzoekt de gemeente systematisch met en door kwetsbare doelgroepen. Groningen heeft geen aanpak met ervaringsdeskundigen. Ter inspiratie doen we in het nummer van juni verslag van de Utrechtse werkwijze.

Kraakvers

MARIEKE WERKMAN

Illustratie Robby Bakker

De feestdagen die zorgden bij mij voor een mineurstemming. Gelukkig zit de zogenaamde “feestmaand” er weer op. Als kind vond ik het meezingen in de kerk prachtig. Het kerstverhaal, de betoverende kaarsjes en de kerstboom. Het had iets magisch. Naarmate ik ouder werd is de magie vervangen door de werkelijkheid. Goede voornemens die in februari al strandden. Het leek me sowieso beter om voornemens uit te voeren als je er klaar voor was. Als je je eigen gedrag wilt veranderen kan dat op ieder ander ogenblik.

In december is er meer aandacht voor de medemens die het zwaar te verduren heeft. Dak- en thuislozen die ineens aan alle kanten in de watten worden gelegd. Van een aantal straatkrantverkopers hoorde ik dat ze rond de kerstdagen ineens meer geld verdiende. Dat het de beste maand was van het gehele jaar. Ze kregen cadeaus en lekkernijen toegestopt. Bijna alsof mensen hun schuldgevoelens gingen afkopen omdat ze zelf bakken met geld uitgaven.

Alleenstaanden worden rondom de feestdagen met hun neus op de feiten gedrukt, want de feestdagen dat was iets wat je deed met een groep. De romantische komedie Love Actually, en die van Bridget Jones kon ik inmiddels dromen. Je werd doodgegooid met allerlei idyllische taferelen. Het voordeel als single, was dat je geen extra plichtplegingen had bij een eventuele schoonfamilie.

Feestelijk in je mooiste kleding om de dis zitten met gezelschap en genieten van het eten. Samen gourmetten of toch fonduen. Dat deze realiteit voor veel mensen minder feestelijk is kan te maken hebben met negatieve ervaringen. Oud zeer dat ineens omhoog borrelt tijdens een etentje met familie. De vlam in de pan. Ook het verplichte samenzijn beïnvloedt hoe we ons voelen in die periode. Het moet vooral gezellig zijn, daardoor kan de ontspanning ver te zoeken zijn. Kun je vasthouden aan je eigenheid of moet je je aanpassen aan anderen en hun wensen en gewoonten?

Wat kan helpen is om de verwachtingen bij te stellen. En, heb je niet zoveel meer met de gewoonten uit je jeugd, begin dan je eigen nieuwe traditie. Aan het eind van het jaar blikken we terug. Dat kan fijn zijn als je een mooi jaar achter de rug hebt, maar ook juist verdrietig; denk aan de eerste kerst na het overlijden van een dierbare of een scheiding. Zo aan de start van 2025 ligt het allemaal nog even open. Kraakvers. Koester het.

GEK KEN WERK

Opgewekt triest

Door Gerard Lohuis Illustratie Errol van Genderen

Marja is een wandelende inspiratiebron. Dat is niet de reden waarom ze vandaag tegenover me zit. Ze is gekomen omdat ze met zichzelf geen raad weet. Er moet iets veranderen, maar ze weet niet wat of hoe. De laatste weken is ze niet vooruit te branden. Als het aan haar lag, bleef ze de hele dag in bed liggen. Ze ziet overal tegenop, is bang dat anderen zien dat het niet goed met haar gaat. En om die reden gaat ze mensen het liefst uit de weg. Iedereen kent haar als een vrolijke vrouw die vooral oog heeft voor de noden van anderen. Niet voor niets is ze vrijwilligerswerk gaan doen, en twee maanden geleden heeft ze op 54-jarige leeftijd de status van langst dienende vrijwilliger in het hospice op haar naam gezet. Niet dat ze dat zelf interessant vindt. Ze houdt helemaal niet van aandacht. Dat was ook de reden dat ze zich op de heugelijke dag ziek had gemeld. Toch was ze blij geweest dat twee collega's die dag met een bos bloemen bij haar op de stoep hadden gestaan.

Zachtjes biggelen de tranen zich een meanderende weg over haar gezicht. De uitgelopen mascara en eyeliner geven haar gelaat iets tragisch, een verstild moment waarin alle ellende zich ophoopt. Ze kijkt me vragend aan en wil weten of ik haar kan helpen. Ze begrijpt dat ze het zelf moet doen en ze wil vooral niet lastig zijn. Maar ze is zo bang dat het niet meer goedkomt. Haar broer heeft zich vorig jaar gesuïcideerd en ze weet niet of ze het zelf wel vol kan houden. Ze komt nu eenmaal uit een knotsgekke familie.

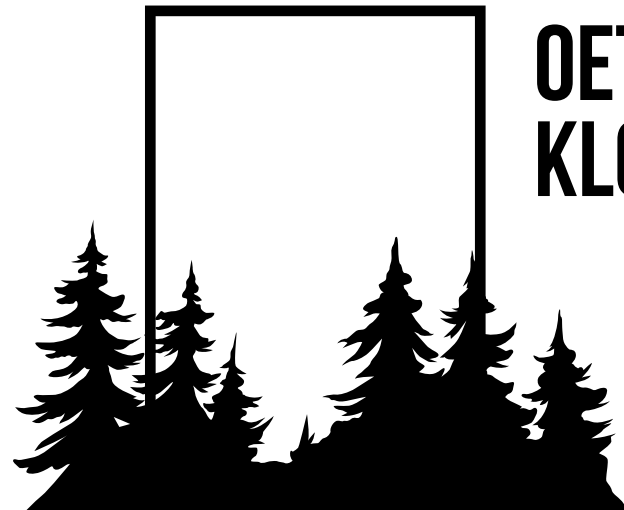
Dan begint ze ongevraagd haar verhaal te vertellen alsof dat al die tijd in haar opgesloten heeft gezeten en er vandaag uit moet. Hoe haar moeder de eindjes aan elkaar moest knopen toen haar vader er plotseling met een ander vandoor was gegaan. Om ervoor te zorgen dat er geld binnenkwam voor haar en haar broertje, is ze uiteindelijk haar lichaam aan andere mannen gaan schenken. Ze had altijd geprobeerd dit voor de kinderen te verbergen, maar het was misgegaan toen ze op een dag was vergeten het raam op tijd te sluiten. Moeder was aan het werk geweest en Marja had voor het raam gelegen. De vrieskou had er uiteindelijk voor gezorgd dat vier vingers door bevriezing geamputeerd moesten worden.

Ik moest niet denken dat ze daardoor boos op haar moeder was geworden. Het had haar geleerd dat ze beter voor anderen kon zorgen omdat ze had gezien hoe haar moeder zo ontzettend haar best had gedaan. Ze had zich erna voorgenomen om hetzelfde te doen om haar moeder niet teleur te stellen. Als ik haar vraag hoe ze dat doet, komt de aap uit de mouw. Ze heeft de laatste jaren zichzelf uitgeput door veel te veel hooi op de vork te nemen. Maar ze mag niet klagen. Daarom is ze altijd zo opgewekt.

“Maar misschien moet dat wel veranderen”, lispelt ze zachtjes tussen haar tranen door.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

OET KLOOSTERHOLT

Door **Dick Bijmolt**

MOGELIJKHEDEN

Als oudere ervaar je veel hindernissen in de huidige maatschappij. Ontoegankelijke parkeermeters en kranen zonder hendel zijn voorbeelden waar veel tijd in zit om de werking ervan te doorgronden.

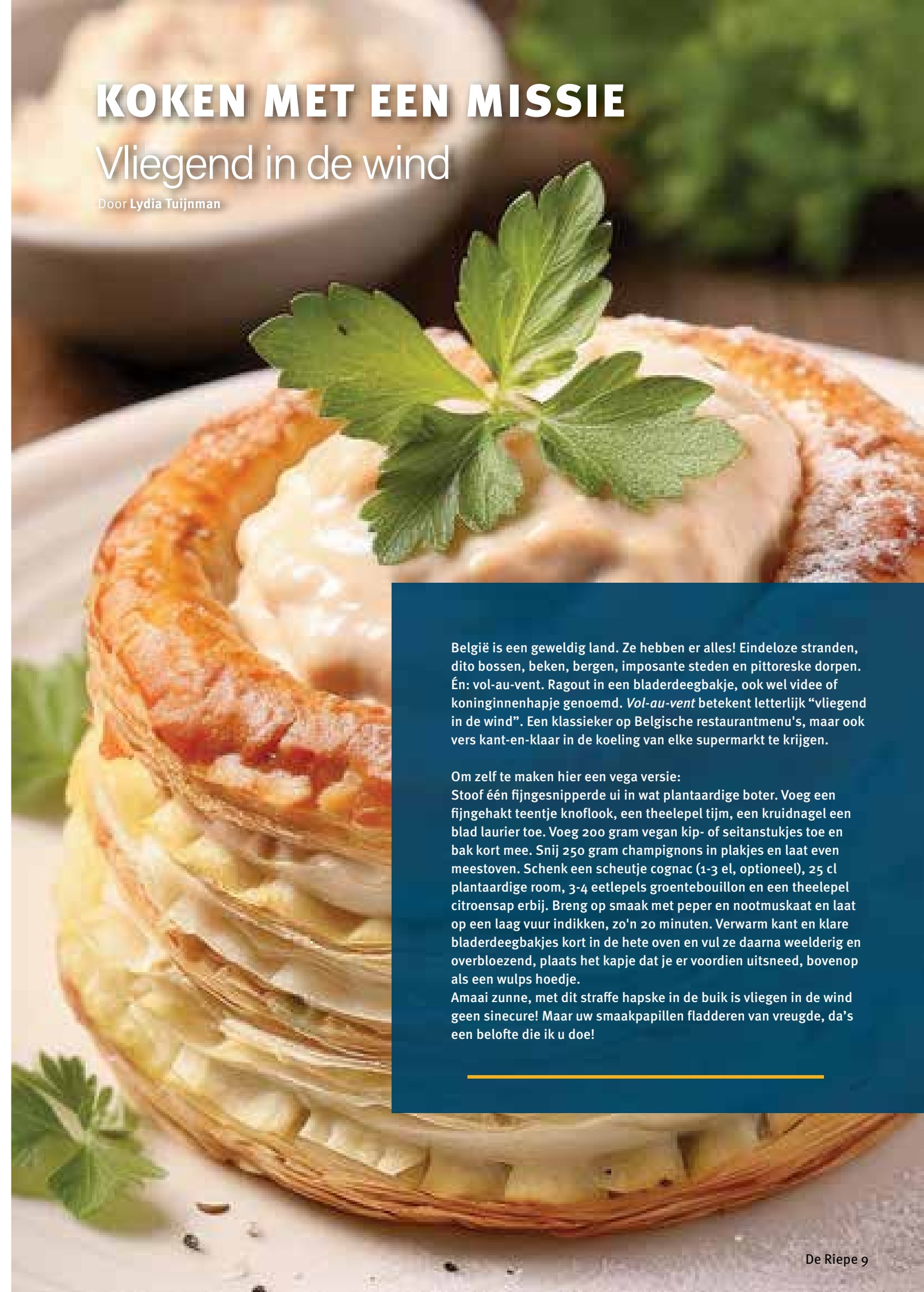
De laatste tijd ruik ik soms wat buitensporig naar zweet. In de supermarkt wilde ik een deootje grijpen. Er waren wel vier soorten. Callantoïne zonder alcohol, calendula zonder alcohol, rijstextract zonder alcohol, gletsjerwater met alcohol. Wat nou, onze gletsjers gebruiken voor de oksels? Waarom is er geen milieugroep die zich hiermee bezighoudt? En wat is callantoïne, en waarom zit er in de ene alcohol en in de andere niet? Ik benaderde de dichtstbijzijnde medewerker, een schriele jongeman die doende was met het verscheuren van lege dozen die hij dan in een andere doos stopte. Ik begon mijn vraag uitvoerig te stellen. Hij keek mij vanachter zijn zware bril wazig aan, de wenkbrauwen wipten wat nerveus op en neer. Toen verscheen er een belletje vanuit zijn ietwat geopende mond en daarachter aan kwam een klank: "Aaaahh", en toen ging hij er vandoor.

Perplex bleef ik achter, ietwat bevochtigd door het uiteengespatte belletje. Maar direct daarop besepte ik, dit was een mens met mogelijkheden. Hier te werk gesteld in verband met lege dozen en zo en nu ging hij naar zijn baas. En zo was het. De baas verscheen, aan zijn mouw getrokken door voornoemde jongeman, die met zijn vrije arm naar mij wees. De baas was eveneens gehuld in een blauwgrijze stofjas en had ook een bril op met donker zwaar montuur. Werden deze wellicht standaard door de winkel aan hun personeel verstrekt? De man hoorde mijn relaas aan en gaandeweg mijn vraagstelling verschenen er steeds meer rimpels op zijn doorgroefd gelaat. Toen ik klaar was met mijn uiteenzetting en hem vragend aankeek zei hij: "Ik heb geen flauw idee, zoek het maar uit." En hij draaide zich om en verdween in de richting vanwaar hij gekomen was. De jongeman bleef mij aankijken, spreidde toen zijn armen in een gebaar van "niks aan te doen" en liep weer naar zijn dozen. Zo stond ik daar, alleen, boordevol vragen over deo die mij de hele verdere dag bleven achtervolgen.

KOKEN MET EEN MISSIE

Vliegend in de wind

Door Lydia Tuijnman

België is een geweldig land. Ze hebben er alles! Eindeloze stranden, dito bossen, beken, bergen, imposante steden en pittoreske dorpen. Én: vol-au-vent. Ragout in een bladerdeegbakje, ook wel videe of koninginnenhapje genoemd. *Vol-au-vent* betekent letterlijk "vliegend in de wind". Een klassieker op Belgische restaurantmenu's, maar ook vers kant-en-klaar in de koeling van elke supermarkt te krijgen.

Om zelf te maken hier een vega versie:

Stoof één fijngesnipperde ui in wat plantaardige boter. Voeg een fijnggehakt teentje knoflook, een theelepel tijm, een kruidnagel en een blad laurier toe. Voeg 200 gram vegan kip- of seitanstukjes toe en bak kort mee. Snij 250 gram champignons in plakjes en laat even meestoven. Schenk een scheutje cognac (1-3 el, optioneel), 25 cl plantaardige room, 3-4 eetlepels groentebouillon en een theelepel citroensap erbij. Breng op smaak met peper en nootmuskaat en laat op een laag vuur indikken, zo'n 20 minuten. Verwarm kant en klare bladerdeegbakjes kort in de hete oven en vul ze daarna weelderig en overbloezend, plaats het kapje dat je er voordien uitsneed, bovenop als een wulps hoedje.

Amaai zonne, met dit straffe hapske in de buik is vliegen in de wind geen sinecure! Maar uw smaakpapillen fladderen van vreugde, da's een belofte die ik u doe!

LEVEN NA HET RENNEN

Door **Tim Drenth** Fotografie **Judith Lechner**

Nora (29) zag zich twee keer in haar leven genoodzaakt om op straat te leven. ‘Ik wilde anderen niet lastigvallen met mijn problemen.’ Zowel in Groningen als in haar Duitse geboorteplaats Hannover, waar ze opgroeide in het huis van haar moeder, verbleef ze ruim een half jaar buiten. Inmiddels heeft ze met een urgentieverklaring een woning voor haarzelf gevonden. ‘Maar ik vind dat nog heel spannend. Voor het eerst in mijn leven heb ik nu echt iets voor mezelf.’

Mijn ouders scheidden toen ik vijf jaar was. Om de twee weken verbleef ik een weekend bij mijn vader. Daar hield ik het vaak niet langer dan een dag vol. Hij had namelijk een relatie met een vriendin van mijn moeder, waar hij met haar twee zoons samenwoonde. Dat trok ik erg slecht, ik voelde me er ongemakkelijk en ongewenst.

Emotie en trauma

Bij mijn moeder voelde ik me in eerste instantie wel thuis. Zij is een ontzettend fijn mens, met haar kon en kan ik goed samen zijn. Desondanks had ik moeite in het omgaan met mijn eigen emoties. Het ene moment kon ik hyperactief zijn en het andere moment emotioneel door het dak gaan. Waar mijn vader dat altijd afdeed als “Nora heeft weer zo’n fase”, was mijn moeder er wel altijd voor me, terwijl ze zelf worstelde met de ziekte MS. Op mijn kamer liep ik in mijn tienerjaren een trauma op door een verkeerd vriendje. Die nare ervaringen bleven kleven aan het huis, aan die kamer. Ondanks dat mijn moeder altijd naar mij wilde luisteren, kon ik haar dit niet vertellen.

Weg hier

Niet veel later had ik een nieuw vriendje en woonde ik met hem samen. Omdat ik zo graag weg wilde bij de nare herinneringen en mijn moeder niet langer wilde belasten met mijn problemen, was die stap snel gemaakt. Helaas bleek ook dit vriendje geen goeie match. Ik raakte mezelf kwijt bij hem en herkende mezelf niet meer. Opnieuw voelde ik dat ik weg moest, maar waarnaartoe? Het huis van mijn moeder droeg nog steeds die nare herinneringen. Ik besloot naar Jena te gaan, waar bekenden van me woonden.

Jena

Eenmaal in Jena, verbrak ik het contact met iedereen in Hannover. Pas ruim drie weken later beantwoordde ik voor het eerst een telefoontje van mijn moeder, die natuurlijk erg bezorgd was. Ze bleef zo lief en viel me niet lastig met allerlei vragen. Het maakte haar niet uit waar ik was of wat ik deed, zolang ik maar veilig was. Dat was de reden dat ik wel in contact bleef met haar.

In Jena had ik gehoopt mezelf weer terug te vinden, maar dreef juist nog verder weg. Ik werd steeds banger voor mezelf, wat uiteindelijk leidde tot psychotische klachten. Op minder slechte dagen kon ik wel inzien dat het nog slechter ging dan voorheen. Daardoor zag ik dat professionele hulp nodig was en liet ik mezelf opnemen >>>

in een psychiatrische kliniek in Hannover. Nu nog, kan ik me van die hele periode niet alles meer herinneren.

Opname

Na drie maanden opname, was mijn moeders huis nog steeds geen optie voor me. In de kliniek was er geen therapie voor het omgaan met traumatische ervaringen en werd je niet voorbereid op hoe je je leven buiten weer kon oppakken. Afgezien van een afspraak over medicatie was er geen sprake van nazorg. Tegelijkertijd merkte ik dat ik mijn moeder pijn deed met mijn gedrag. Dat wilde ik niet langer. Ik zag geen opties meer.

Dakloos

De straat op gaan voelde niet als een bewuste keuze. Ik volgde vooral een sterk gevoel dat ik uit mijn situatie wilde. De stap naar de straat was niet ver, omdat ik als punker al veel op straat te vinden was. Als punker neem je vrij snel

afstand van dingen. En daarbij liet ik me ook vaak leiden door mijn impulsiviteit. Inmiddels waren veel onzekere situaties voor mij al min of meer normaal geworden. ‘s Nachts lagen we onder zo’n stel bankjes dat met de ruggen tegen elkaar stond, midden in het centrum van Hannover. Daar sliep ik dan, soms onder een dekentje. Nou ja, slapen. Het was meer wegdommelen, en soms zat ik gewoon de hele nacht. Een inkomen had ik niet, afgezien van honderd euro per maand die mijn vader overmaakte. Voor de rest bedelde ik.

Bedelen

Bedelen deed ik vaak samen met iemand, omdat dat efficiënter en leuker was. Door af te wisselen wordt het dynamischer en dat straalt vaak af op de mensen die voorbijkomen. We deden spelenderwijs ook onderzoek. Met welke uitroep haal je het meest geld op? *Collecte für Verdreckte!* (collecte voor schooiers), *Ahlmosen für die Fahrrradlosen!* (aalmoezen voor mensen zonder fiets). Bedelen is vooral hard werken. Mensen doen daar vaak neerbuigend over. Ze staan te weinig stil bij dat je de hele dag actief contact zoekt met voorbijgangers, waarvan het merendeel je het liefste negeert. De eerste keer vond ik het eng, precies om die reden. De meest vervelende momenten waren die waarbij iemand je voor van alles uitschold. Terwijl ze geen idee hebben wat de aanleiding is. Je werd ook bijna constant in de gaten gehouden door de politie. Ze controleerden je zelfs regelmatig op legitimatie. Ik heb daardoor echt een hekel aan de politie gekregen.

Vechtpartijen en stelen

Ik ging met een groep punkers om die elkaar beschermden, en een aantal ongeschreven sociale regels hanteerden. Cocaine of heroïne gebruiken in de groep was bijvoorbeeld *not done*. Als je het wilt, doe je het maar, maar dan niet in de groep. Eén jongen hield zich niet aan die regels en begon zelfs te dealen in heroïne. Dat leverde een aantal gevaarlijke situaties op. Pas na een vechtpartij daarover verliet hij de groep.

Een tijdelijke plek

In dat half jaar op straat kwam ik ook in contact met

een oude bekende uit het punkwereldje die mij op den duur een plek aanbood op een wagenplatz. Daar ben ik op ingegaan en ik begon daar weer wat op te knappen. Ik nam langzamerhand weer contact op met mijn moeder en kon weer wat vooruitkijken. Toen ik zover was om een sociale uitkering aan te durven vragen, liep het al snel vast omdat die mensen niet te vertrouwen waren. Ik was het zat om zoiets nog te proberen.

Groningen

Gedurende die tijd kreeg ik een relatie met iemand uit Groningen, bij wie ik in 2019 introk. Dat ging even goed, maar al vrij snel bleek dat we allebei mentaal er doorheen zaten. Het is niet dat we elkaar verkeerd behandelden, maar we konden bij elkaar niet de nodige steun vinden. Mentaal ging ik verder achteruit en kreeg weer psychotische klachten. We vonden beide psychische hulp, alleen gaf mijn eerste gesprek met mijn hulpverlener me geen vertrouwen. Ze vond dat ik mijn hond, Billy, moest wegdoen, ze zag niet hoeveel Billy voor mij betekende. Ondertussen kwamen thuis de muren op me af. Ik moest daar weg voor ons beiden. Opvangorganisaties dachten wel mee, maar voor elk hulpaanbod gold hetzelfde: afscheid nemen van Billy. Dat kon ik niet, hij is alles voor me. Daarom zag ik wederom maar één optie.

Opnieuw dakloos

Mijn eerste dag op straat in Groningen ging het helemaal niet goed met me. Ineens vond ik mezelf zittend op een bankje met Billy. Contacten zoals in Hannover, had ik hier niet. Ik voelde me onprettig bij de, vooral mannelijke, buitenslapers. Daarom zocht ik een groen en rustig plekje voor mezelf om te kunnen slapen bij Ulgersmaborg, in de buurt van het Mountainboardpark. De politie hier was minder streng dan in Hannover. In Groningen word je minder en milder aangesproken. Ik kreeg de indruk dat hier minder gericht naar bedelaars of dakloze mensen wordt gezocht. Het hoofddoel is vaak wel hetzelfde: het liefst jou zo snel mogelijk uit het zicht halen.

Vast

Op een gegeven moment leerde ik iemand kennen die mij onderdak aanbood in een plaatsje in de omgeving. Dat ging opnieuw helemaal fout. Hij hield me gevangen. Eerlijk gezegd weet ik van die periode bij hem niet veel meer. Ik heb veel verdrongen denk ik. Uiteindelijk ontving ik gelukkig een bericht van iemand die ik via mijn ex had leren kennen. Die heeft mij met een stel van zijn vrienden en een busje daar weggehaald. Hem kon en kan ik vertrouwen en ik heb het afgelopen jaar bij hem in huis gewoond.

Stabiele basis

Inmiddels heb ik weer gesprekken voor mijn mentale problemen en gelukkig klikt het nu beter met iemand anders binnen dezelfde hulpinstantie. Na de eindelijke urgentieverklaring te hebben gekregen, heb ik sinds kort de sleutels van een sociale huurwoning, samen met Billy. Maar er blij mee zijn, lukt nog niet. Ik ben constant angstig en heb nog steeds het gevoel weg te willen gaan.

Levenslessen

Zelf kan ik nog moeilijk iets

positiefs bedenken wat ik kan meenemen uit die tijd. Ik weet dat ik een goed en eerlijk persoon ben, maar dat de maatschappij dat vaak niet is. Voor andere mensen is het denk ik goed om te beseffen dat mensen die op straat leven vaak mogelijkheden worden ontnomen die voor anderen heel normaal zijn. Ze zijn een hoop mensen kwijtgeraakt door stigmatisering en vooroordelen. Daardoor ontbreekt er vaak een veiligheidsnet waar ze op terug kunnen vallen. Iedereen, dakloos of niet, probeert zijn leven te leven en de dag door te komen. Zelfs op straat geven mensen elke dag vaak alles wat ze hebben. Iedereen doet zijn best, alleen heeft de een meer mogelijkheden dan de ander. Dus dan doe je het maar met wat je hebt. Ik denk inmiddels dat je niet zomaar opnieuw kunt beginnen door alles achter je te laten. Je kunt wel een nieuw leven beginnen, maar het oude leven blijft je bij, net als de herinneringen en de band die je met mensen had. ♦

KUNST OP STRAAT

Damals

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie **Mark Timmerman**

Op de zijgevel van het Werkmanhuis aan het Lage der A is het woord DAMALS aangebracht, ter herinnering aan de Groningse kunstenaar Hendrik Nicolaas Werkman (bijnaam de ‘Picasso van de drukpers’), die hier vanaf 1923 zijn drukkerij had.

Werkman (1882-1945) gebruikte zijn drukkerij eerst voor zakelijke doeleinden. Vanaf 1917 begon hij als autodidact schilderijen te maken, voornamelijk landschappen. In 1919 trad hij toe tot de Groningse expressionistische kunstenaarsvereniging De Ploeg. Werkman begon zijn drukkerij te gebruiken voor eigen experimenteel drukwerk, waarmee hij nationale bekendheid verwierf.

Hij werkte met drukpers, zetkast, rollers, houtblokken en inkt om speelse, geabstraheerde composities te maken van daken en gebouwen, van voorbijvarende schepen of van het interieur en het trappenhuis van zijn drukkerij. Werkman gebruikte ook letters, cijfers, lijnen en sjablonen om tot zijn kleurrijke “druksels” te komen.

Kunstenaar Peter de Kan (Hoogezand, 1957) heeft zich laten inspireren door The Next Call, het avant-gardetijdschrift dat Werkman tussen 1923 en 1926 uitgaf en waarin hij eigen werk en dat van Ploegleden publiceerde. Voor de negende en laatste uitgave schreef Werkman het gedicht Damals. Er spreekt melancholie uit naar het verleden en naar een verloren paradijs:

*Damals als die Erde noch nicht rund war.
Damals als die Kunst noch keine Kunst war.
Damals als die Ameise noch nicht fleiszig war.
Damals als er noch jung war.
Damals als sie noch klein war.
Damals als meine Mutter noch sang.
Damals als es Sommer war.
Damals als es noch vorgestern war.
Damals als gestern noch nicht heute war.*

In de oorlogsjaren maakte Werkman met enkele verzetsvrienden drukwerk voor de clandestiene uitgeverij De Blauwe Schuit (1940-1944), met als beroemdste uitgave de Chassidische Legenden: prachtige prints van Joodse wonderverhalen. Op 13 maart 1945 werd Werkman door de Sicherheitspolizei gearresteerd en in een cel onder het beruchte Scholtenshuis gegoooid. Als het licht uitging vertelde hij zijn celgenoten de Joodse legenden.

Zijn executie op 10 april 1945 in de bossen van Bakkeveen was een bizar toeval. Werkman werd uit zijn cel gehaald omdat op weg naar diens executie een andere gevangene was ontsnapt en de Duitsers de strikte opdracht hadden gekregen een tiental gevangenen te executeren. Terwijl hij zijn kleren over zijn pyjama aantrok, maakte hij richting zijn celgenoten een handbeweging alsof hij een revolver afschoot. Drie dagen later begonnen de Canadezen hun aanval op de stad. En nog eens drie dagen later gaf de Wehrmacht zich over.

WAT IS BIEFSTUK VOOR VIS?

Door **Saffira Rijkee**

Ik moet vaak lachen om de uitspraken van kinderen, maar soms zijn ze gênant. Zo liet oudste dochter toen ze klein was, aan de deur aan een klasgenootje weten dat ze eerst vijf andere meisjes had gevraagd maar dat zij niet konden spelen. “Dus toen heb ik jou gebeld!” De moeder van het meisje stond erbij en ik stamelde maar wat.

Een leukere gênante uitspraak was die van een klasgenootje van oudste dochter dat een collega-moeder verlinkte tijdens een schoolreisje. Omdat ik net 18 was toen ik oudste dochter kreeg was ik tijdens haar basisschooltijd een stuk jonger dan de meeste andere moeders op het schoolplein. Tel daar een behoorlijk gereformeerd dorpsmilieu bij op en trek er 22 jaar tijd vanaf en je kunt je voorstellen dat er naast hele lieve moeders ook een aantal minder ruimdenkende moeders op het schoolplein stonden. Die dag reed ik met Bessie, mijn allereerste auto waar ik heel trots op was, met oudste dochter en haar klasgenootjes mee tijdens een schooluitje. Aangekomen zei het bewuste klasgenootje, dat in de auto achter ons had gezeten: “Marks moeder zegt dat jij in een oude roestbak rijdt”.

Ik heb nog lol om hoe rood haar gezicht werd.

Gelukkig zijn de uitspraken vooral erg grappig. Zoals bij een oorlogsmonument waarover partner uitlegde dat er elk jaar herdacht wordt dat daar een vliegtuig is neergestort. Jongste dochter: “Stort hier elk jaar weer een vliegtuig neer?”

Minder grappig vond ik het toen jongste dochter besloot de caissière in de supermarkt voor ‘kopscheet’ uit te maken, haar favoriete verhaspelde scheldwoord van dat moment. Van mijn eigen moeder hoorde ik vroeger nog heel lang hoe ik in het bijzijn van ‘de man met de frikandellenneus’ vroeg: “Is dat die man met de frikandellenneus, mama?” En hoe ik op straat naar een man wees en riep: “Kijk! Mannen kunnen dus wél baby’s in hun buik hebben!”

Ik ga graag met mijn dochters naar buiten (al kost het tegenwoordig vrij veel moeite - lees chantage - om ze van hun scherm los te weken) en we houden allemaal van dieren en natuur én eten, maar toch gaat er soms iets niet helemaal goed. Zo vroeg dochter van 12 vroeger in gezelschap of vissticks zo (als rechthoekige, gepaneerde staafjes dus) in de sloot zwemmen. En jongste dochter - die zo van wifi-worstjes houdt - vroeg in een restaurant: “Wat is biefstuk voor vis dan?”

S
T
O
P

D
E

T
I
J
D

Je eigen kracht laten zien

Door **Daniël Oudekerk** Fotografie **Judith Lechner**

Met een kop thee aan de keukentafel vertelt Nicolette van der Smagt over Als De Zon: ‘Om mensen te laten stralen.’

Na een ernstig ongeluk moest Nicolette haar werk als tropisch bodemkundige neerleggen. Haar leven had een onverwachte wending genomen en ze kon haar werk niet meer doen zoals ze dat wilde. Gaandeweg ontdekte ze een nieuw pad door de opleiding Transpersoonlijke Psychotherapie te volgen. Eerst gewoon voor haarzelf, maar als snel zag ze ook andere mogelijkheden: ‘Ik dacht altijd, later als ik groot ben en veel ervaring heb, dan ga ik mensen helpen.’ Dat moment was al aangebroken en Nicolette begon als tekentherapeut. Op de vraag of dat niet eigenlijk een grote verandering was antwoordt ze lachend: ‘Ja en nee. Het onbewuste is ook een bodem vanuit waar mensen kunnen groeien. De oppervlakte kan heel bar lijken, maar daaronder kan van alles zitten. Met aandacht en liefde kan er van alles bovenkomen. Het is maar net wat je water geeft.’

Nicolette geeft tekentherapie aan zowel kinderen als volwassenen. Dit heet ook wel genezend tekenen. ‘Als je iets

tekent doe je dat ook vanuit je onderbewustzijn, je tekent met je lichaam. Door te tekenen komt dat op het papier terecht. En als je iets op papier hebt, dan kan je daarnaar kijken, dan ligt het voor je en dan kan je daar een gesprek over hebben.’ Ze legt uit: ‘Het helpt je om je meer bewust te zijn van “Hoe zit het nou eigenlijk met mij?” En “Wil ik dat eigenlijk wel zo?” is dan de volgende stap.’ Tekentherapie kan helpen om gedachten en gevoelens te uitten die je misschien zelf nog niet had opgemerkt, of om veranderingen in je leven beter te zien.

Het belang van De Riepe, daar is Nicolette duidelijk in: ‘Ik vind De Riepe echt een geweldig initiatief. Het is een stem voor mensen die anders niet gehoord worden. Het is mooi dat mensen op deze manier in hun waardigheid kunnen blijven.’ Bovendien vindt ze het een goede manier om juist ook lokaal een bijdrage te leveren. Zodoende steunt ze dan ook graag De Riepe, om ook zo een beetje meer zonlicht te verspreiden.

Door **Robby Bakker**

Hersenkraker "Zie jij de verbanden?"

Door **Jan Jaap Harmens**

Deze puzzel is gebaseerd op de puzzel van het tv-programma *De Slimste Mens*.

Ga op zoek naar 3 verbanden die elk worden omschreven met 4 trefwoorden.

GENDER	JAAR	WAS
OP	ARM	MUTATIE
BOUW	FORMATIE	VEGER
DWARS	PRIJS	FUSIE

De oplossing vindt u op pagina 27

De shit van de kudde

Door **Niek Heidanus**

Als je achter de kudde aanloopt, loop je altijd in de shit. Ben jij ook zo'n mak schaap dat altijd de kudde volgt en dus regelmatig door andermans stront loopt? We vertonen allemaal wel kuddegedrag, immers de macht van de kudde is sterk. Hechte groepen en relaties staan sterker als zij elkaar steunen, aanvullen, gunsten uitwisselen en lastige taken moeten uitvoeren.

Samenleven heeft de mens veel voordeel en veiligheid gebracht. Mensen zijn van nature geneigd om trends, ideeën en opvattingen van anderen te volgen. We zijn gevoelig voor de sociale omgeving en willen graag ergens bij horen. Mensen voelen zich nou eenmaal veilig in een groep en zijn steeds op zoek naar geborgenheid en comfort.

We kiezen er vaak voor om mee te gaan met de meute in plaats van onze eigen weg te volgen. Een blinde volgzaamheid en het steeds kiezen voor andermans ideeën, kan ook een jammerlijk

Mr. N.A. (Niek) Heidanus, Advocaat bij FORUM Advocaten & Rechtsanwalt te Groningen

verlies van je eigen ik betekenen. In strafzaken heb ik veel (vaak jeugdige) cliënten bijgestaan die vanwege groepsdruk en meeloopgedrag strafbare feiten pleegden die ze normaliter nooit zouden hebben gepleegd. Jongeren, in het bijzonder jongens, zijn regelmatig te impulsief, agressief en beïnvloedbaar. Als er dan ook nog drank en/of drugs bijkomen, ontstaat er een gevaarlijke cocktail en kunnen - soms uit het niets - lelijke misdrijven worden gepleegd.

Zo heb ik de hoofddader van de Facebookrellen bijgestaan. Een keurige jongmeerderjarige man die destijds nog bij zijn moeder woonde en geen relevant strafblad had. Client heeft die bewuste avond in 2012 met een groep van naar schatting honderden personen in Haren urenlang op grote schaal op buitengewoon ernstige wijze openlijk geweld gepleegd. Zij maakten deel uit van een massa die gereageerd had op een oproep via de sociale media om naar een feest - nu bekend als *Project X* - in Haren te komen.

Mijn cliënt heeft zich die avond schuldig gemaakt aan brandstichting, openlijke geweldpleging en opruiing. In de kern was het een heel aardige maar onzekere jongeman, die onder invloed van veel bier ging meelopen en zijn eigen ik verloor. In de grote groep voelde hij zich sterker, stoerder en machtiger. Client werd veroordeeld tot een werk- en leerstraf

en moest verplicht een sociaal vaardigheidstraining volgen en deelnemen aan de gedragsinterventie, te weten de training Alcohol en Geweld.

Wat had die cliënt spijt van zijn eigen gedrag en fouten. Gelukkig hoefde hij niet anderhalf jaar de cel in (wat de officier van justitie had geëist), maar kreeg hij van de rechtbank de kans om aan zichzelf te werken. Het was het begin van een mooie en positieve verandering, een gewijzigd inzicht. Veranderingen zorgen altijd voor nieuwe kansen en mogelijkheden. Client heeft zijn houding en gedrag veranderd en heeft mede daardoor een leuke vriendin, werk en vrijheid gekregen.

Durf uit de pas te lopen, die smalle weg te bewandelen en het kuddegedrag te voorkomen. Stap uit je comfortzone, wees assertief en durf een verandering aan te brengen. Door je origineel en vernieuwend te profileren in je team of organisatie, zorg je ervoor dat die makke kuddedieren straks jouw visie en ideeën zullen gaan volgen en dat je niet in de shit van een ander zult gaan banjeren.

Chaos

Als kind was mijn speelgoed gecentreerd rond Lego. Met Lego kon je immers alles maken en de steentjes waren daarbij ook handig bij iets met auto's en trekkers.

Aldus bouwde ik op de groene en grijze platen huizen, garages en parkeerterreinen. Veel ruimte voor auto's dus, met een enkele motor, een helikopter en hier en daar een boom. Kinderen fantaseren niet meteen. Ze scheppen eerst orde in de ledige chaos door de eigen habitat te imiteren. Verderop liet ik een treintje langs de spoorwegovergang rijden in een even bescheiden als perfecte 'O'.

Iedereen weet later dat het bij Lego niet om het resultaat gaat, maar om de weg ernaartoe. Want als je stad gereed was en alles het deed, wat moest je dan doen?

Simpel: je eigen proactieve mobiliteit creëren. Extra tanken, een dief aanhouden, patat halen: er was altijd reden de weg op te gaan om de chaos te verkennen. Kinderen geven hierbij niet om status, ze gunnen iedereen een auto en vinden die van een vrachtwagenchauffeur minstens zo belangrijk als die van een CEO, toen nog 'bankdirecteur' geheten. Een trekhaak of nummerplaat zeiden in ieder geval meer dan de modernste aerodynamica of het aantal pk's.

Maar nogmaals: wat moest je doen als er niets meer te doen was? Spelen dat je een volle tank betaalt of thuis patat eet is niet zoveel aan. Chaos uitdagen vraagt om nieuwe chaos.

Logisch dus dat ik de trein nabij de spoorwegovergang liet ontsporen, met alle gevolgen van dien. Na de klap reden alle auto's massaal naar de onheilsplek, net als de helikopter en de motor. Kinderen creëren chaos niet vanwege de chaos, maar om de sociale cohesie in de denkbeeldige habitat te bevestigen. Mijn legomannetjes - de legovrouwtjes zaten thuis - gingen daarom eerst met elkaar in gesprek, om de situatie in ogenschouw te nemen. Ongeveer zo: 'Nou, dat is wat' | 'Ja.' | 'De politie en de ambulance komen er al aan' | 'Ik hoor de helikopter ook' | 'Ik zet de takelwagen er wel even voor' | 'Ik parkeer mijn auto op een andere plek' | 'Je bent met de caravan, zie ik?' | 'Ja, ik zou net met vakantie gaan' | 'O ja, logisch.' Hierna werd gepoogd de veroorzaakte chaos te herstellen, maar daarvoor was het te laat. Het spoorwegongeluk was de opmaat tot de totale vernietiging, waarna de groene en grijze platen weer woest en ledig werden.

JAAP KROL

Marius

Ik ben net als iedereen,
met een baan en nog
veel te doen.

Gezelschap worden

Door Karel Lucidore Fotografie Judith Lechner

“Nieuwe kleding, nieuwe ik”, wordt er weleens gezegd. Allemaal zijn we opzoek naar wie “ikzelf” eigenlijk is. Marius Meijer (29) en Nikki Menses (29) zijn gendergrenzen over gereisd om te vinden wie ze zijn. Beiden zijn trans, Marius een man en Nikki een vrouw. Beiden zijn ze tevreden over wie ze nu zijn.

‘Achteraf gezien waren er wel signalen, maar het was pas tijdens een zware depressie op mijn 25e dat ik erachter kwam dat ik een transman was’, verklaart Marius. ‘Als puber voelde ik me al niet thuis in mijn eigen lichaam, later leerde ik dat trans-zijn ook als volwassene mogelijk is.’

Nikki kan dat beamen. ‘In mijn kinder- en pubertijd was er altijd al iets dat niet klopte’, vertelt ze, ‘pas in mei 2020 vielen alle puzzelstukjes op zijn plek. Tijdens een skate-avond ontmoette ik Roos, die haar nieuwe naam toen voor het eerst gebruikte. Meteen snapte ik waarom ik stiekem thuis de kleding van mijn toenmalige vriendin aantrok en wat het was dat ik miste in mijn jeugd.’

Eenzaame ontdekking

Voordat Marius ervoor uitkwam, voelde hij zich vaak alleen. ‘Ik kon het er niet makkelijk over hebben met iemand en zat vaak te tobben. Ik twijfelde of ik er iets mee moest of dat ik het verder weg moest proppen.’ Ook Nikki vond het moeilijk om tot de ontdekking te komen: ‘het leek altijd dat transmensen vanaf hun zevende al weten dat ze trans zijn, dat was niet zo bij mij. Ik heb zelfs even gedacht dat het misschien een fetisj was, maar dat klopte niet want ik wou echt een vrouw zijn. Toch durfde ik dat toen nog niet.’

Omdat ze geleerd had om stoer te moeten zijn, kwam het nieuws van Nikki’s identiteit voor haar omgeving uit het niets. ‘Ik heb het geluk dat mijn vrienden en familie heel erg steunend waren en zijn. De twee vrienden waarbij ik de meeste spanning had, bleken het meest meegaand.’ Een uit-de-kast-moment heeft Marius niet gehad: ‘Ik vertelde mijn moeder dat ik mijn naam wilde wijzigen en naar een specialist wilde, toen was het duidelijk. Gelukkig heb ik een fijne familie- en vriendenkring. Toen mijn naam gewijzigd was, kreeg ik veel felicitatiekaartjes van ooms en tantes.’

Transitie, sociaal en medisch

Vrouw worden is voor niemand makkelijk, zo ook voor Nikki, ‘omdat ik probleemoplossingsgericht ben, maakte ik voor mezelf stappen, als een soort exposure therapie. Bijvoorbeeld met boodschappen doen, nagellak op hebben. Mijn hart bonsde in mijn keel, maar langzaam werd het makkelijker en ging ik steeds verder in sociale transitie. Dat was ook nodig om aan de psycholoog te laten zien dat ik dit echt wilde.’ Om zekerder te worden van haarzelf, oefende ze thuis met vrouw-zijn om het vervolgens in de praktijk te brengen, ‘iets nieuws doen is voor iedereen leren.’ Marius vertelt over hoe zijn traject was bij specialisten: ‘het begon bij de huisarts, die verwees mij naar een psycholoog die een diagnose stelde. Toen begon ik met hormonen, ik gebruik elke dag een testosteronzalf. Ook heb ik voor een mastectomie (borstverwijdering) gekozen, maar niet iedereen kiest voor een operatie.’ Hormonen zorgen soms voor verrassingen. ‘Een lagere stem kwam bij mij snel, op baardgroei moet ik nog even wachten. Ik hoop dat dat komt voordat ik mijn hoofdhaar >>>

... weinig mensen horen de stille groep transpersonen

kwijtraak, want kale mannen zitten bij mij in de familie’, voegt Marius er lachend aan toe. Ook Nikki kent hormooncadeautjes, ‘op een ochtend merkte ik ineens dat ik niet naar zweet stonk. Heel bijzonder en fijn. Ook is mijn huid zachter geworden, en emoties beleef ik veel intenser. Ik ben krachtiger blij, sterker verdrietig en emotioneler.’

Maatschappelijk

Nikki vertelt over het activistische randje van de LHBTI+ gemeenschap, ‘sommige transmensen laten zichzelf heel erg zien om geaccepteerd te worden. Dat hoeft voor mij niet, het liefst val ik niet op. Als iedereen zijn ding kan doen, is er niets aan de hand.’

Volgens Marius lijkt acceptatie achteruit te gaan, ‘dat komt denk ik omdat we als groep meer in beeld komen waardoor er een harder tegenantwoord komt. Ik denk dat dit probleem is over komen waaien vanuit de VS, waar het bestaan van transmensen als een politiek wapen wordt gebruikt. Dit zorgt voor polarisatie en dat helpt niemand.’

Beiden wilden hun verhaal met De Riepe delen. ‘Transgenders komen wel veel in de media, maar weinig mensen horen de stille groep transpersonen’, vindt Nikki.

Nieuw leven

Omdat de transitie een groot deel van Marius’ leven in beslag nam, voelt het alsof hij “nu pas” in het leven kan stappen, ‘ik weet echt wat ik wil en heb ik de ruimte om te gaan studeren. Het is net alsof ik klaar ben met puberen en mijn volwassen leven kan beginnen.’ Daarbij zijn de depressieve klachten inmiddels minder, ‘het blijft bij me, maar nu kan ik het beter aangaan omdat ik steviger in mijn schoenen sta.’ Ook Nikki kent duistere momenten, ‘vroeger zat ik geregeld tegen depressies aan met suïcidale gedachtes. Nu, na mijn transitie, heb ik er helemaal geen last van. Ik heb geen angsten meer en ben niet meer verslaafd aan blowen. Ik ben eindelijk mezelf en over hoe ik daar gekomen ben, voel ik me trots.’

Marius voegt nog toe, ‘ik ben net als iedereen, met een baan en nog veel te doen. Behalve dat ik elke dag testosteron smeet. Maar dat is niets anders dan iemand die elke dag medicatie slikt, heel normaal.’ ♦

Nikki

Ik ben eindelijk mezelf en over hoe ik daar gekomen ben, voel ik me trots.

HOROSCOOP

Illustratie **Naomi Kooijmans**

Waterman **21 januari - 19 februari**
Planeet Pluto zorgt voor verschuivingen in jouw sterrenbeeld. Eigenlijk wil je al een tijdje van baan veranderen. Meer de focus leggen op wat jij echt wenst in plaats van steeds meer moeten presteren zal een levendige transformatie zijn. Praat met een jobcoach en neem de juiste stappen. Ga ervoor!

Vissen **20 februari - 20 maart**
Een uitbundige energie zorgt ervoor dat jij sociaal gezien aan alle kanten bruist. Feest hier, een diner daar en niets liever dan onder de mensen zijn. Deze mentaliteit is natuurlijk prachtig, maar probeer wel tussen drukke bedrijven door ruimte te creëren voor je lichaam en geest. Een lange wandeling geeft rust.

Ram **21 maart - 20 april**
Op veel terreinen gaat het jou opmerkelijk goed. Deze keer geen schip met zure appels, maar een met geld. Je kunt meer leuke dingen doen en je haalt energie uit wat jij wil doorgeven. Jij bepaalt het einddoel en langzaam komen de veranderingen eraan. Beklim die ladder en vier het leven.

Stier **21 april - 20 mei**
Ruimdenkend als jij bent omarm je het onbekende. Op avontuur gaan met je geliefde biedt een scala aan nieuwe kansen en mogelijkheden. In diverse opzichten geef je stabiliteit aan mensen die jou, ook praktisch, om advies vragen. Zo bouw jij een brug naar optimale communicatie en begrip onderling.

Tweelingen **21 mei - 21 juni**
Vanuit het hoofd naar je hart gaan heb jij een hard hoofd in. Probeer het eens, want de planeten staan gunstig. Met Venus in het vizier zul je als een magneet nieuwe ideeën aantrekken die uitgediept kunnen worden. Breng evenwicht in je contacten, sta open voor flexibiliteit en perspectief.

Kreeft **22 juni - 22 juli**
Een warme en gezellige sfeer thuis staat bij jou hoog in het vaandel. Ook buitenshuis ontmoet je gelijkgestemde zielen en binnen een creatief initiatief zul je opzien baren. Uit jouw passie binnen je natuurlijke gaven van empathie, maar begrensd psychologische druk die anderen op jou leggen. Kwetsbaarheid geeft kracht.

Steenbok

22 december - 20 januari

Sla een goed advies van een familielid niet af. Je kunt leren terugkijken naar het verleden en accepteer fouten van toen. Nu is nu en je kunt uitstekend opkomen voor jezelf. Met een open geest ga jij de confrontaties met je huisgenoten aan en uiteindelijk ontvouwt zich de grote ommekeer.

Leeuw **23 juli - 23 augustus**
Er zijn situaties ontstaan dat je vanuit een te grote sprong in het onbekende je afgemat voelt. Probeer dit gebrek aan energie op te bouwen door meer naar je innerlijk te kijken. Spirituele kracht geeft groei en zelfvertrouwen, zodat je sterk op eigen benen staat. Koester dit pad van volharding.

Maagd **24 augustus - 22 september**
Meer structuur aanbrengen in je dagelijkse ritme zal voor jou geen probleem zijn. Planeet Saturnus reist met je mee en laat meer verantwoordelijkheden zien die je met plezier zult handhaven. Regelmaat, rust en reinheid zijn disciplines waar jij iets mee kunt. Dit streven uit de jaren 50 verfijnt jouw vaardigheden.

Weegschaal **23 september - 22 oktober**
Harmonieus en in balans streef jij je doelen na. Door jouw charisma zul je mensen aantrekken die graag samen willen werken en de plannen kunnen goed uitgewerkt worden. Hou je hoofd koel bij tegenslagen die er ongetwijfeld komen. Blijf open, praat met vrienden. Zij vormen in verschillende opzichten jouw inspiratiebron.

Schorpioen **24 oktober - 22 november**
Laat je stemming niet ontmoedigen door obstakels in het levensproces. Pluto zal heersen en vastberadenheid zet zich voort, vooral in jouw contacten. Je zult meer intensiteit gaan ervaren in een relatie waarin je intuïtie sterker ontwikkeld wordt. Verbind je dromen met eigen koers gaan varen en het einddoel in zicht.

Boogschutter **23 november - 21 december**
Als vuurteken ben jij sportief en reislustig. Zeg dus spontaan ‘ja’ wanneer een vriend jou uitnodigt voor een vakantie. Al is het een midweek, er helemaal tussenuit zal jou goed doen. Uitwaaien, een vuurtje stoken waar het geoorloofd is, niets mag de pret drukken en jij bent in je element

STRAATKLINKERS

De kavels van het onberijmde land

Sprekende Stenen is een literatuurproject van Leeuwarden UNESCO City of Literature. Aan diverse gebouwen in de binnenstad van Leeuwarden kun je verhalen over eenzaamheid beluisteren door de QR-code aan de zijkanten van de stenen te scannen.

Tekst: **Remco Kuiper** (vertaling: Elske Schotanus)
Vormgeving steen: **Ineke van der Blom**

Mijn werk was in de ruilverkaveling, het boerenland verdelen, het opdelen van de velden van de Middellzee, de sloten rechtekken, greppels afsteken, de liniaal erbij en met stijfkoppen redetwisten over de oude pijn en dat wat uiteindelijk toch niet wilde toegeven

als jongetje bracht ik mest van de koeien naar mijn moeder, zodat er groente kon groeien, zomaar om ons huis, waar wortels van boterbloemen tot aan de klei toe reikten en wij achter huis op het houten bankje plaatsnamen, even in de luwte van een stille morgen, wij wisten niet dat ik na haar ook mijn beide vrouwen zou verliezen

verliefd was ik en trouwde het meisje van mijn jeugd, we kenden elkaar, de straten, de horizon, de goede gewoonten van het dorp, gezellig als een theemuts maar ook wat te benauwend voor een geest die vrije kringen zocht, een plek verderop verlangde, anders dan een weiland met vertrouwde paden op te zware grond

de literatuur vond ons, de steile diepten van de kunst, altijd bereid om te leren en de ziel te verliezen in een wereld van toneel, zo echt dat het pijn deed, hoe het ons aanstak, wij door de velden van verbeelding, niets van alles eigenlijk te gek, dus overal heen met een drang die niet zomaar weer te bedwingen zou zijn

ik kon haar niet bij me houden, het brede water was opeens niet meer te overzien, een nevel schoof over de groene weilanden, de dag kwam tegenover ons te staan, uit de moerassen rees de dood, in mijn hoofd begon het hard te waaien, er was geen beschutting meer in het riet toen het afbrak en haar lichaam de adem uitblies

een goede vriendin was mijn redding, zij werd een brug om over het zwarte meer te komen, om houvast te vinden in de seizoenen en mij kalm toevertrouwde: zij kenden elkaar, hadden gezien dat dit mocht opbloeien, ik kon het toelaten toen, het bracht de kleur op de wangen terug en de zon viel in splinters door het raam >>>

je verwacht het niet, scheuren in de klei, met zoveel plezier in hetzelfde, plannen genoeg en overal kennissen, we konden het best vinden en vlogen verliefd de haakse bochten door, boekten blindelings een verre reis, maar de Boeing vertrok zonder ons, je was zo moe en onverbiddelijk scheurde het toen opnieuw door mijn lichaam

een harde overgang was er niet, de wereld werd kleiner, wij om het ziekbed, dat ons inkapselde, haar keramiek in de vensterbank, het craquelé dat in het schilderwerk kwam, een grijs dat erover heen lag bijna zo dat het wende, de dagelijkse zorg, de thee voor twee, maar alleen bleef ik over met een pijn dieper dan mijzelf

dat wachten op een telefoontje, mensen die niet meer vragen omdat ze weten dat het afloopt, zelden eens een kaartje, tenslotte blijven ze weg en wachten bericht af, ik had de woorden niet, raakte bedolven in mijzelf, al had ik haar vol overgave afgelegd, het bed dat lang en recht nog in de kamer stond

ik dook terug in dat wat ik niet van haar had, zocht de blinde vlekken van verleden, de vroege kavels van het onberijmde land, ik wilde haar bij me houden, de tekening inkleuren, in een geschiedenis verdwijnen, maar het lukte niet,

dit was geen leven, ik raakte in de toekomst vast, toen wist ik wat me te doen stond: een nieuwe vrouw vinden

je kunt wel een aanloop nemen voor dat wat komt, de afsprong bedenken, hoe je handen het ronde hout omklemmen, als het oog de landing heeft ingezet, maar wat als de pols de wal niet reikt, het water zoveel breder is, als je tussen de vreemde velden staat en er domweg even niets voor rouw te ruilen valt

Zo verheugd ben ik dat jij er even bent, hier bij deze steen, om gewoon samen te zijn en anders niet te wensen dan een kleine knipoog van de kosmos, in de hoop dat jij dit ook ziet, omdat het aangenamer is, beter in te vullen zo, om te weten dat er iemand is, er een gemeenschappelijke grond is, waar de bloemen zomaar groeien zonder lijden of gemis

ja, ik zeg je wat het hart mij ingeeft, meer vraag ik niet, ieder draagt zijn eigen landschap mee en woorden reiken eigenlijk nooit tot aan de zeeklei, maar één ding zal ik je hier niet verzwijgen: drie keer kan ik geen schipbreuk lijden, als jij dit ook wilt, zolang het van twee kanten komt, de wateren voor ons open liggen en liefde mag duren.

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion	Bewindvoering en inkomensbeheer	New Nexus, Tynaarlo	IT consultancy- en adviesbureau
Als de zon, tekentherapie	Tekentherapie, opleiding en begeleiding	Noorderlink, Groningen	Vacatures Noord Nederland
Bike Centre Dik, Groningen	Van ventiel tot helm	Noorderpoort, Groningen	Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)	Nieuws uit Groningen/Drenthe	Old Burger Weeshuis, Leeuwarden	Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
De Huismeesters, Groningen	Woningcorporatie stad Groningen	‘t Oortje Sieraden, Groningen	Oorbellspecialzaak
Digno BV, Haren	Informatietechnologie	Praktikos, Assen	Trainingsbureau
Doesburg autoverhuur, Groningen	Van sjoband tot aanhangwagen	Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen	Gastvrij beveiligen
Dunk	Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg	Rijschool Gerald, Peize	Auto- en motorrijkschool
Forum Groningen	Boeken, films en events	Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen	Allround bouwbedrijf in het Noorden
Gemeente Groningen SoZaWe	WU is dichtbij	Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen	Strafrechtadvocaat
Groningen Seaports	Havendienstverlening	Schilders de Vries, Groningen	Sterk in duurzaam ondernemen
Groninger Kredietbank	Sociale hulpverlening	Schone zaken	Slow fashion runs fast to last long
Kluzzenbedrijf Jan	Veur putjederij in en omt hoes	Stichting Terwille, Groningen	Vrij van verslaving
Kompas Zuidlaren	Specialist in financiële zorgverlening	Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen	Gezond begint in de mond
Lotus uitvaart, Thesinge	Uitvaartverzorging en -begeleiding	Willem Rietman Interieur Tynaarlo	Meubilair op maat
Metaware BV, Groningen	Cloudoplossingen managementsystemen		

Volgende maand in De Riepe:

Opstand

Steel, staak en kraak!

Als autistische, transgender vrouw voelde Kat zich uitgespuugd door de beschaving. Ze verlangde naar een plek waar mensen gelijkwaardig, onvoorwaardelijk voor elkaar zorgen, zonder overheersing. Op haar achttiende verhuisde ze vanuit Haarlem naar Leeuwarden. Uit geldnood ging ze kraken. Drie jaar later kwam ze naar Groningen. Nu kraakt ze een pand in het centrum.

En verder:

- Huiskamer zonder dak

Deze zal verschijnen rond 1 februari 2025	Oplossing hersenkraker van pagina 17
---	--------------------------------------

De antwoorden: TRANS, NIEUW EN STRAAT

TRANSgender formatie fusie mutatie	STRAATveger arm WasSTRAAT Dwars
NIEUWjaar bouw prijs OpNIEUW	

Nu ook op social media

 @de_riepe @deriepe

Scan mij!

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma, di, do, za, zo 10:30-17:30 uur
wo, vr 10:30-21:00 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wender.nl

Hoendiephuis voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

Wonen Schoolstraat
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00 uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen 10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3 langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Wonen Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsebrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uren opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK
Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN

Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH Winschoten
tel: 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel: 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

EMMEN

Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils opvang Emmen
Weerdingerstraat 204
7822 BK Emmen
tel. 088-065 22 40

Leger des Heils
De Breehof - Beschermd wonen
Zijtak Westzijde 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam

HOOGVEEN

Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN

Wonen Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

LEEWARDEN
Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

DAC Leeuwarden
Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0591-648 261
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel: 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Zorgopvang
J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DB Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM

Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM
Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

HEERENVEEN
Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK
Sociaal Pensioen Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0591-648 261
www.wender.nl

De Herberg
Vier kamers voor dak- en thuislozen, verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwardsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang
Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

STRAATKANJER

Ga nou eens naar huis, man!

Door **Yvonne Vast**
Fotografie **Edwin Spoelstra**

Een nieuwe maand is aangebroken en dat betekent: dozen vol nieuwe Riepes! De eerste Riepeverkoper die het distributiecentrum binnendruppelt is Adi-Romulus Cirpaci (39), hij begroet ons met een grote glimlach.

‘Ik wil allereerst zeggen dankjewel voor alle mensen, elke dag. Ik ben blij met mijn arbeid en ik ben nooit boos op mensen. Maar mijn arbeid is ook moeilijk. Ik sta in de regen, in de warmte, in de kou. Veel collega’s van mij zijn ziek geworden of doodgegaan. Deze arbeid is veel stress.’

Adi-Romulus woont met zijn vrouw en vier kinderen in een caravan op een camping voorbij Drachten. ‘Ik sta in de regen voor mijn familie. En ik moet geld verdienen voor de benzine en reparaties van mijn auto.’ Hij vertelt hoe verschillende mensen naar zijn werk kijken. ‘Sommige mensen kopen De Riepe en hebben respect voor mij. Soms geven mensen iets cadeau. Sommige mensen kopen De Riepe niet, maar hebben wel kritiek. “Waarom doe je geen echte arbeid?”, vragen zij. Zij hebben kritiek omdat ik een auto heb.’ Adi-Romulus werkt lange dagen. ‘Ik sta van maandag t/m zaterdag, en soms zelfs op zondag, van 09:00-21:00 uur op verschillende verkoopplekken.’ Het resulteert in een verkoop zo’n twee à drie dozen van honderd stuks per maand. ‘Vraag maar aan mijn baas’, grapt hij, ‘die woont een paar straten verderop. “Ga nou eens naar huis, man!”, zegt hij als ik er nog weleens om 20:00 uur sta.’